
Antropoloģisko robežu izpratne S. Horužija pētījumā “Par askēzes fenomenoloģiju”

Understanding of Anthropological Borders in Research of S. Horuzhy “On Phenomenology of Ascetism”

Juris Jefuni, Mag. theol. (Latvija)

Raksta problemātika runā par norādītajā Sergeja Horužija pētījumā izskatītu cilvēka ontoloģiskās robežas sasniegšanas nozīmi cilvēka dievišķošanās procesā, kā arī par Dieva un cilvēka sinerģiju dievišķošanās procesā; šī problemātika rakstā tiek apskatīta askētikas kontekstā. Rakstā tiek secināts, ka askētiskās pašizcīņas mērķis ir aizvest un nostādīt cilvēku uz viņa ontoloģiskās robežas, ļaut cilvēkam izsmelt sevi, atdot sevi mīlestībā Dievam; aiz šīs robežas cilvēka iztukšošanas aizpilda Dieva darbība, kura dievišķo (transcendē) cilvēku.

Atslēgas vārdi: ontoloģiskā robeža, antropoloģiskā robeža, pašizcīņa, moceklis, žēlastība, askētisks, sinerģija, dievišķošanās, transcendence.

Kāda ir cilvēka būtības robeža jeb viņa “ontoloģiskā robeža”? Jāņa Evaņģēlija grāmatas fragmentā (9:34-38, *par aklā dziedināšanu*) mēs atrodam vēstījumu par to, ka Jēzus, sastopot vīru, kuru nesen izdziedinājis no akluma, jautā viņam: “vai tu tici uz Dieva Dēlu?”. Svētais Bulgārijas Teofilakts, skaidrojot šo tekstu, pievērš uzmanību dziedinātā vīra izpratnes par Dieva Dēlu pakāpeniskai attīstībai, kā arī viņa jūtu izpausmei, kura liecina par vīra nešaubīgu ticību tam, ka Jēzus ir īstais Dieva Dēls – t.i., Pats Dievs [Bulgārijas Teofilakta skaidrojums par Jņ. 9:34-38, *skat.* T.B., 381.-388. lpp.]. Šis vīrs, kurš kopš savas dzimšanas nav redzējis Dieva pasauli, ar seju pret seju ieraudzīja Pašu Dievu un atpazīna Dievu cilvēkā Jēzū no Nācaretes. Evaņģēlija teksts mums nestāsta, kādas grūtības un mokas savas dzīves ceļā cietis šis no dzimšanas aklais cilvēks. Vienīgais – Jēzus skaidro saviem mācekļiem, ka šīs ciešanas viņš nes nevis

savu pašu vai savu vecāku grēku dēļ, bet “lai uz viņa parādītos Dieva slava” [Jņ. 9:1-3]. Sv. Filadelfijas Teolipts (skaidrojums par Jņ. 9:1) norāda uz to, ka aklais vīrs pirms dziedināšanas nesa sevī dubultu kroplību – gan ķermenī, neztverot dabisku gaismu, gan dvēselē – neztverot arī *Dievišķo Gaismu* (zīmīgi, ka Teolipts pielieto šeit tieši šo hesihastiem raksturīgo jēdzienu *Dievišķā Gaisma*), savukārt Sv. Jānis Zeltamute un Bulgārijas Teofilakts norāda, ka viņa fiziskais aklums bija šim vīram pat labdarība nevis nelaime, jo caur to viņš ieguvis ne vien ķermenisku, bet arī dvēselisku redzi (*skat.* Jānis Zeltamute, skaidr. par Jņ. 9:1-5; Bulgārijas Teofilakts, skaidr. par Jņ. 9:1-5). Šo “Dievišķās Gaismas” redzēšanu, viņam atnesa viņa fiziskā akluma izciešana – var teikt “(paš)izcīņa”. Bet ne vien šis iepriekšējais aklums sagādā ciešanās minētajam vīram – šo nupat izdziedināto cilvēku uzreiz piemeklē vēl kāda nelaime, par ko stāsta Jāņa Evaņģēlijs: farizeji nonīcina viņa noslēpumaino Dziedinātāju, taču dziedinātais vīrs aizstāv Viņu un par to tiek izdzīts no Jeruzālemes Tempļa – vienīgās vietas virs zemes, kur šis vīrs kā jūds drīkstēja pielūgt īsto Dievu (Jņ. 9:35). Tādēļ Jānis Zeltamute savā Evaņģēlija skaidrojumā (par 9:35) norāda, ka dziedinātais vīrs ir **izcīnījis** Dieva Dēla ieraudzīšanu.

Minētais vīrs ir sastapis un ieraudzījis Dieva Dēlu Viņa cilvēciskajā daba un noticējis Tā dievišķībai. Bet kādā veidā var notikt šāda Dieva ieraudzīšana pēc Kristus ķermeniskās Debesbraukšanas? Baznīcas vēstures agrīnajā periodā – mocekļu¹ laikmetā – kristietis, no saviem vajātājiem pieņemot un izciešot mokas, liecināja ar savām, pat līdz nāvei ciešanām, ka Jēzus no Nācaretes patiešām ir Dieva Dēls: kā norāda S. Horužijs savā darbā (*skat.* Хоружий, 1998), šajā pašizcīņā (sekojot Kristum līdz Golgātai – mocekļa nāvei) moceklis piedzīvoja savu personīgu satikšanos ar Dieva Dēlu (līdzīgi kā augstāk minētais izdziedinātais vīrs), un liecināja nevis par kādu abstraktu teorētisku ideju, bet par savu personīgu pieredzi, par paša piedzīvoto – ko moceklis iegūst tepat un tagad, izciešot vajāšanu, mokas un nāvi par Kristu.

Vēlākā kristietības vēstures periodā, kad kristiešu fiziska vajāšana tika apturēta, kristieši izjuta, kā pasauli atstāj arī šī dzīvā pieredze, kuru vēl nesen piemita mocekļiem (*Ibid.*). Alkas, tieksme (kuras izraisīja mīlestība pret Kristu) pēc dzīvas, reālas satikšanās ar Kristu lika meklēt ceļu uz šo satikšanos, un šie meklējumi izpaudās masveidīgā pievēršanās monasticisma praksei. Kopš IV-V gs. pēc Kristus – beidzoties vēsturiskajam mocekļu laikmetam – šīs pieredzes nesēji nu bija atrodamī askētu vidū. Šajā jaunajā vēstures periodā askēzes ceļš kļuvis par aktuālu un vēsturiskiem apstākļiem atbilstošu pašizcīņas formu, jo, kā redzam, gan iepriekšējā, mocekļu kristietības vēstures periodā, gan arī Evaņģēlija notikumu laikmetā ceļš uz satikšanos ar Dieva Dēlu bija un ir pašizcīņa, kura savā maksimumā kļūst tāpatīga mīlestībai pret Dievu (Jņ. 14:15). Mēs redzam, ka visos šos vēsturiskajos piemēros pašizcīņa ir **darbība** sevis pārvarēšanā dažādu ārēju apstākļu kontekstā. Tas aktualizē jautājumu par šīs pašizcīņas robežām: cik tālu attiecīgos apstākļos cilvēka pašizcīņai ir jāsniedzas, kur ir tās beigas – jo, acīmredzot, cilvēka fiziskie un psihiskie resursi šai darbībai nav bezgalīgi. Šis ir jautājums par cilvēka spēju jeb antropoloģiskajām robežām.

Lai sniegtu atbildi uz šo jautājumu, S. Horužijs novieto cilvēka pašizcīņas (t.i., antropoloģisko) robežo jautājumu patristiskā jēdziena “sinerģija”² kontekstā, kurš, savukārt, izriet no jēdziena “darbība” – šis vārds grieķiski skan kā “enerģija”. “Radības brīvības nodrošinājums un sakne ir **Dieva un cilvēka saiknes enerģētiskais** <“darbīgs” – J.J.> **raksturs**” – raksta savā monogrāfijā “Ievads askēzes fenomenoloģijā” Sergejs Horužijs (Хоружий, 1998, I. sēj., 8.5).

Grieķu valodā vārds *ενεργία*, no kura ar visām savām konotācijām, daudznozīmīgumu, plašām nozīmes niansēm cēlies mūsu vārds "enerģija", – nozīmē "darbība". Tieši šādā – šaurā un precīzā nozīmē jēdziens "enerģija" tiek lietots patristiskajos rakstos [skat., piem., ##A, B, C], un attiecīgi – šādā nozīmē šo jēdzienu savos darbos lieto pats S. Horužijs.

Vienādas cilmes ar *εν-εργία* ir vārds *συνεργία* – līdzdarbība, sinerģija. Teoloģiskais jēdziens "sinerģija" izriet no tā, ka Dieva un cilvēka savstarpēja saikne nav statiska un abstrakta deklarācija – tā ir Dieva un cilvēka kopēja darbībā (*ενεργία* – "enerģija"): cilvēks savu darbību (enerģiju) raida vienādā virzienā ar Dieva darbību, apvienojot savu darbību (enerģiju) ar Dieva darbību (enerģiju) vienā strāvā (Ibid., 208). Cilvēka enerģijas (pēc cilvēka pašas gribas, brīvas izvēles) raidīšana vienā strāvā ar Dieva enerģiju – t.i., raidīšana saskaņā ar Dieva gribu – prasa no cilvēka savietot savu gribu ar Dieva gribu. Praksē cilvēkam tas nozīmē pārvarēt pašam sevi, t.i., veikt askētisku pašizcīņu (šī pārvarēšana veido kristīgās askētikas praktisku saturu), un šīs pārvarēšanas dzinulis ir cilvēka mīlestība (tās dažādās brieduma pakāpēs) pret Dievu.

Aprakstītājā kontekstā cilvēka ontoloģiskās robežas ir tāds cilvēka darbības (enerģijas) maksimums, tāda cilvēka enerģijas (darbības) vispilnīgākā atdeve (cilvēka pašatdeve), kādu konkrēts cilvēks savas būtības ietvaros (t.i., ontoloģiski³) spēj no savas puses sniegt minētajam pašizcīņas (sevis pārvarēšanas) jeb sinerģijas procesam. Savukārt šajā procesā iztrūkstošo (to, ko cilvēks no savas puses sniegt vairs nespēj) papildina Dieva darbība (enerģija), kuras cēlonis, savukārt, ir Dieva mīlestība pret cilvēku. Pilnīgi atdot savu enerģiju sinerģijas procesam (praksē – sevis pārvarēšanai), cilvēks iztukšojas (kam atbilst jēdziens "kenoze"⁴) – S. Horužija izpratnē tieši šī **iztukšošanās nozīmē cilvēka antropoloģisku robežu** (piem., Ibid., II. sēj., 54) Aiz šīs robežas izveidojušos tukšumu aizpilda Dieva darbība (enerģija), kura dievišķo cilvēku (t.i., aiz šīs robežas sākas cilvēka dievišķošanās process): "Kad savienība <starp Dievu un cilvēku – J.J.> ir saformējusies – darbīgais sākums tajā ir tikai dievišķā enerģija, <jeb – J.J.> žēlastība⁵: darbojas vienīgi tā. (..) cilvēka enerģiju darbs ir, varētu teikt, pašķirties <J.J.: mūsu terminoloģijā – iztukšoties>: ļaut žēlastībai iemānot un darboties cilvēkā. Cilvēkam ir jākļūst žēlastībai atvērtam, "caurspīdīgam". (Ibid., I. sēj., 198-199). Zīmīgi, ka latviešu valodā jēdziens "žēlastība" ir semantiski tuvs jēdzienam "mīlestība".

S. Horužijs izprot cilvēka darbību (enerģiju) kā nepārtrauktu, brīvu tieksmi pretī Dievam, un izvēli atvērt sevi Viņa darbībai (enerģijai) (Ibid., I. sēj., 199-200). Sinerģiju starp Dievu un cilvēku viņš faktiski vienādo ar cilvēka pašizcīņu – attiecīgi, šīs sinerģijas cilvēcisku (empīrisku) pieredzi viņš vienādo ar cilvēka ontoloģiskās robežas pieredzi. Cilvēka antropoloģisko robežu pašizcīņas procesā S. Horužijs apraksta šādi: "Iesākumā cilvēks ar dedzīgām garīgām pūlēm mēģina ieaicināt, dabūt žēlastību, bet viņa pūles paliek veltīgas. Viņš vairo pūles, uzstājīgi sasprindzina spēkus, bet, kā iepriekš, nesekmīgi. Beigu beigās viņš jūt savus spēkus izsmeltus, top pārliecināts par to nepietiekamību (..) būdams līdz galam zaudējis spēkus un iztukšots, viņš atmet neauglīgās pūles... viss krīt Dieva priekšā, nedalīti un, neatskatoties atpakaļ, nododamies Viņa Gribā. Un šeit, esot tāds, kāds viņš ir, viņš arī kļūst caurspīdīgs žēlastībai <Dieva mīlestībai – J.J.>" (Ibid., I. sēj., 201).

Tādējādi ar cilvēka ontoloģisko robežu S. Horužijs saprot to šķautni, uz kuras notiekošie psiholoģiskie procesi kļūst *meta-empīriski*, t.i., vairs nepieder parastās pieredzes jomai (kura ir pieejama izpētei diskursīvās metodoloģijas ceļā), tādēļ S. Horužijs definē antropoloģisko robežu kā antropoloģiskās **realitātes** robežu (Ibid., II. sēj., 86). Aiz šīs šķautnes (kā minējam nedaudz augstāk) cilvēka iztukšošanos aizpilda Dieva darbība, kura dievišķo (transcendē)⁶ cilvēku. S. Horužijs raksta: "dievišķošanās (..) neiegūst

Tradīcijā diskursīvu deskripciju, tai piemīt transcendences akta raksturs” (Ibid., II. sēj., Iekšējais organons. Pieredzes ekspozīcija). Līdz ar to arī paša S. Horužija definīcija “**robežu antropoloģija**” (*skat.*, piem., Horužijs, 2009, 207-208, 214-216, 218-219, 222) askētiskās pašizcīņas kontekstā kļūst saprotama kā **dievišķošanās antropoloģija**. Savukārt, askētiskā pašizcīņa kristietībā kalpo tam, lai aizvestu un nostādītu cilvēku uz šīs robežas, lai ļautu cilvēkam izsmelt sevi, atdot sevi mīlestībā Dievam (šajā izcīņā, sevis izsmelšanā darbīgi jeb “enerģētiski” apliecināt savu mīlestību pret Dievu) – un aiz šīs robežas top iespējama cilvēka dievišķošanās, kuru cilvēks saņem kā pilnīgu Dieva mīlestības atklāsmi un dāvanu. Jo “tīras un nedalītas mīlestības iegūšana ir askētiskās darbošanās galējā robeža un uzdevums (..) Mīlestībā pašizcīņa noslēdzās, it kā beidzas”⁷, t.i., tieši mīlestība ir askētiskās antropoloģiskās robežas saturs.

Noslēgumā atliek kontekstualizēt antropoloģiskās robežas kristietības eshatoloģijā. S. Horužijs realitāti, kura atrodas pāri antropoloģiskajām robežām, raksturo kā Apskaidrošanās aizsākumu un priekšlaikus baudījumu, savukārt “šeļienes pieredzes un eshatoloģisko cerību attiecības – kā attiecības starp aizsākšanu un pabeigšanu, ķīlu un pilnīgu iegūšanu” (Хоружий, 1998, I. sēj., 8.22) – tādējādi izprotot šo pārrobežu realitātes pieredzi kā eshatoloģiskās realitātes (proti – tās sākuma) pieredzi, un pašu pārrobežu realitāti kā pēcpastardienas jeb “Astotās dienas” realitāti. Šī pēcpastardienas pieredze atrodas aiz antropoloģiskajām robežām jeb cilvēka spējam un ir Dieva darbības rezultāts, Viņa žēlastības (mīlestības dēļ) dāvana.

ATSAUCES

1. Grieķiski *moceklis* ir *μάρτυς* – burtiski *liecinieks*.
2. *Sinergija*: tulkojumā no grieķu valodas *συνεργία* burtiski – *sadarbība*. Vārds *enerģija* (*ενεργία*) grieķu valodā burtiski nozīmē *darbība*. Patristiskajā literatūrā vārds *enerģija* tiek lietots tieši tādā nozīmē – piem., Bazileja Lielā vēstulē Ikonijas bīskapam Amfilohijam (*skat.* #A) – attiecīgi, šajā rakstā mēs lietojam jēdzienu *enerģija* ar tā patristisku nozīmi I.
3. Ontoloģiski: tulkojumā no grieķu valodas *όντος* – *būtība*.
4. *Kenoze*: tulkojumā no grieķu valodas *κένωση* – burtiski *iztukšošana, tukšums*. Pilnīgu kenozes piemēru mēs atrodam Jēzus Kristus ciešanās Viņa pēdējās diennakts laikā pirms nāves uz Krusta (Lk. 22:40-47, Jņ. 18.-19. nod.).
5. Saskaņā ar ortodoksālajā teoloģijā pieņemtu Gregorija Palamas koncepciju (*skat.* #C) S. Horužijs saprot Dieva žēlastību (*χάρισμα*) kā Dieva enerģiju (darbību).
6. S. Horužija diskursā jēdziens *dievišķot* iekļauj jēdzienu *transcendēt* – paplašināt cilvēka personību ārpus tās cilvēciskas, radītības ierobežotības, paplašināt to Dievā (*skat.* Хоружий, 1998, II. sēj., 102-103, 134). Jēdziens *transcendence* S. Horužija izpratnē faktiski atbilst Evaņģēlija (Mt. 19:28) jēdzienam *παλιγγενεσία* (burtiski – *atkaldzīmšana*), kurš Ernesta Glika Bībelē tulkots kā *atdzimšana*, bet laikmetīgajos latviešu Bībeles tulkojumos kā *jaunā pasaule*.
7. 7 Флоровский Георгий В., протоиерей. (1933) Византийские Отцы V-VIII веков: Из чтений в Православном богословском институте в Париже [Florovskis Georgijs, virspriesteris. 5.-8. gs. Bizantijas Tēvi: lasījumi Pareizticīgajā teoloģijas institūtā Parīzē.]. Париж, с. 141. (*skat.* arī izdevumu latviešu valodā: Florovskis Georgijs, virspriesteris. (2009) Austrumu Baznīcas Tēvi. Jūrmala: Latvijas Kristīgā akadēmija, 471 lpp.)

AVOTI

1. *H Αγία Γραφή*. (1994) Αθήναι: Εκδόσεις «ο Λόγος» [Svētie Raksti. (1994) Atēnas: Izdevniecība «Logoss»].
2. *Svētie Raksti*. (1997) 1965. gada izdevuma revidētais teksts. Rīga: Latvijas Bībeles biedrība.
3. *Ta Swehta Grahmata Jeb Deewa Swehtais Wahrds, Kas Preeksch un pehz ta Kunga Jesus Kristus swehtas Peedsimschanas no teem swehteem Deewa-Zilwekeem, Praweescheem, Ewangelisteem jeb Preezas-Mahzitajeem un Apustuleem usrakstihts: Tahm latweeschahm Deewa Draudsibahm par labbu istaisita* [tulk. Ernests Gliks J. Fišera uzdevumā ar palīgiem K. B. Vitenu un M. Klemkenu]. (1694) Rīga, Johana Georga Vilkena izdevniecība, (1689).
4. Хоружий Сергей Сергеевич. (1998) *К феноменологии аскезы*. Москва: Изд-во гуманитарной литературы, 352 с. [Horužijs Sergejs. Ievads askēzes fenomenoloģijā. Maskava: Humanitārās literatūras izdevniecība.]
5. Horužijs Sergejs. (2008) Eiropas cilvēka krīze un Svēto tēvu mantojums. Intervija/ tulk. D. Dolace. Krāj.: *Latvijas Pareizticīgās Baznīcas kalendārs 2009. gadam*. Rīga: Latvijas Pareizticīgās Baznīcas Sinode, 212.-220. lpp.

LITERATŪRA

1. T.B. – Θεοφυλάκτου Αρχιεπισκόπου Βουλγαρίας Ερμηνεία εἰς τα Τέσσαρα Ἱερὰ Ευαγγέλια. (1802) Ευστάθιου Μίτζη έκδοσις Γ'. [Bulgārijas arhibīskapa Teofilakta Četru Svēto Evaņģēliju skaidrojums. (1802) Eustātija (Eistāfija) Mitza 3. izdevums], 381.-388. lpp. [skatīts 02/04/2020]. Pieejams: <http://digital.lib.auth.gr/record/137043/files/8553.pdf?version=1>
2. #A. – Basilii Caesariensis. De Spiritu Sancto / ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Ἀρχιεπισκόπου Καισαρεαίς Καππαδοκαίς ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἀμφιλόχιον ἐπίσκοπον Ἰκονίου [Mūsu svētā tēva Bazileja, Kapadoķijas Cēzarejā arhibīskapa. Par Svēto Garu. Svētajam Amfilohijam, Ikonijas bīskapam], 16. nodaļa, 35. lpp. [skatīts 07/04/2020]. Pieejams: <https://melodos.com/thisavros/biblio.php?p=patrologia/4os/ΒασίλειοςΚαισάρειας>
3. #B. – Панайотис К. Христу. (1982) Преподобный Максим Исповедник о бесконечности человека [Panayotis Christou. St. Maximus the Confessor. On the infinity of man]/ пер. с англ. М. В. Чернышева. Доклад на конференции во Фриборе, Швейцария, с 2 по 5 сентября 1980 г. In: *Maximus Confessor. Actes du Symposium sur Maxime le Confesseur, Fribourg, 2-5 september 1980*/ édités par Felix Heinzer et Christoph Scönborn. Fribourg, Suisse: Éditions Universitaires [skatīts 08/04/2020]. Pieejams: https://azbyka.ru/otechnik/Maksim_Ispovednik/prepodobnyi_Maksim_Ispovednik_o_beskonechnosti_cheloveka/
4. #C. – Жизнь и краткое содержание наследия Григория Паламы. Учение Паламы. Из: *Журнал министерства народного просвещения (ЖМНП)*, 1913 г. [skatīts 07/04/2020]. Pieejams: <https://web.archive.org/web/20151122042440/http://nounivers.narod.ru/bibl/jmnp.htm>

5. Bulgārijas Teofilakts, svētlaimīgais. *Jāņa Evaņģēlija skaidrojums par Jņ. 9:1-5. Svēto Rakstu skaidrojumi* [Блаж. Феофилакт Болгарский. Толкования на Ин. 9:1-5. – Толкования Священного Писания, Bible.optina.ru, 2010-2020. Введенский мужской ставропигиальный монастырь Оптина Пустынь] [skatīts 02/04/2020]. Pieejams: http://bible.optina.ru/new:in:09:01#blzh_feofilakt_bolgarskij (1.-2.p.) / [09:03#blzh_feofilakt_bolgarskij](http://bible.optina.ru/new:in:09:03#blzh_feofilakt_bolgarskij) (3.-5.p.)
6. Filadelfijas Teolipts, svētītājs. *Jāņa Evaņģēlija skaidrojums par Jāņa 9:1. Svēto Rakstu skaidrojumi* [Свт. Феолит Филadelphийский. Толкования на Ин. 9:1. – Толкования Священного Писания, Bible.optina.ru, 2010-2020. Введенский мужской ставропигиальный монастырь Оптина Пустынь] [skatīts 02/04/2020]. Pieejams: http://bible.optina.ru/new:in:09:01#svt_feolipt_filadelfijskij
7. Florovskis Georgijs, virspriesteris. (2009) *Austrumu Baznīcas Tēvi*. Jūrmala: Latvijas Kristīgā akadēmija, 471 lpp.
8. Jānis Zeltamute, svētītājs. *Jāņa Evaņģēlija skaidrojums par Jņ. 9:1-5, 35. Svēto Rakstu skaidrojumi* [Свт. Иоанн Златоуст. Толкования на Ин. 9:1-5, 35. – Толкования Священного Писания, Bible.optina.ru, 2010-2020. Введенский мужской ставропигиальный монастырь Оптина Пустынь] [skatīts 02/04/2020]. Pieejams: http://bible.optina.ru/new:in:09:01#svt_ioann_zlatoust (1.-2. pants) / [09:03#svt_ioann_zlatoust](http://bible.optina.ru/new:in:09:03#svt_ioann_zlatoust) (3.-5. pants) / [09:35#svt_ioann_zlatoust](http://bible.optina.ru/new:in:09:35#svt_ioann_zlatoust) (35. pants)
9. Флоровский Георгий В., протоиерей. (1933) *Византийские Отцы V-VIII веков: Из чтений в Православном богословском институте в Париже* [Florovskis Georgijs, virspriesteris. 5.-8. gs. Bizantijas Tēvi: lasījumi Pareizticīgajā teoloģijas institūtā Parīzē.]. Париж, с. 141.

Understanding of anthropological borders in research of Sergey Horuzhy “On phenomenology of ascetism”

Summary

Article deals with the problematics mentioned in research of S. Horuzhy of the significance of reaching of human being the ontological border in the process of deification, as well as of synergy between God and human in the process of deification; this problematic in the article is viewed in the context of ascetism. Author concludes that the goal of ascetism is to guide and place human being on his or her ontological border, to allow human being to empty oneself, to give away oneself in love to God; beyond this border the emptying of human being is filled with work of God which transcends (deifies) human being.

Key words: ontological border, anthropological border, martyr, ascetism, grace, synergy, deification (theosis), transcendence.

Mag. theol., asist. **Juris Jefuni**

Asistents Latvijas Kristīgajā akadēmijā (Latvija)

Assistant at Latvian Christian Academy (Latvia)

Address: Vienības prospekts 23, Jūrmala, LV-2010, Latvija

E-mail: balticsymphony@gmail.com